

Dr. Lakó Anita – Dr. Rózsavölgyi Orsolya*

Gazdag örökség helyett váratlan banki tartozás

Mit tehet az örökös, ha évekkal a hagyaték megszerzését követően kap egy fizetési felszólítást egy olyan tartozásról, amiről esetleg nem is tudott? Vagy ha a tartozás az eltelt idő alatt jelentősen megnövekedett? Van-e egyáltalán lehetősége, még a jogerős hagyatékátadó végzés kézhezvétele előtt arra, hogy a megörökölt tartozás kapcsán intézkedjen, és ha igen mit tehet? Egyáltalán, mire kell figyelnie egy örökösnek, ha a hagyatéki tartozások kapcsán a jövőbeni vitás helyzeteket el akarja kerülni?

A hagyaték elfogadásával az örökös nemcsak az örökhagyó vagyontárgyait, hanem esetleges tartozásait is megszerzi. Utóbbiak pedig sok esetben valamely bank, vagy követeléskezelő felé állnak fenn. Amennyiben a hagyaték jogerős átadását követően az örökös és a követelés jogosultja (bank, illetve követeléskezelő) között jogvita keletkezik, az örökös - eredménytelen panaszeljárást követően - a Pénzügyi Békéltető Testülethez (PBT) fordulhat. Az elmúlt években erre számos példa volt és az eljárások során jónéhány egyezség is született.

Az egyik leggyakrabban felmerülő probléma, hogy a bank vagy a követeléskezelő akár évekkal a jogerős hagyatékátadó végzés után kereste meg az örökösöt. A PBT előtti eljárásban számos alkalommal hivatkoztak arra a kérelmezők, hogy nem tudtak arról, hogy az örökhagyónak tartozása volt, az a hagyatékátadó végzésben nem szerepelt, ráadásul több év telt el az öröklés óta.

Így történt ez abban az ügyben is, ahol a kérelmező - többek között - sérelmezte, hogy a tartozás a hagyatéki terhek között nem volt feltüntetve, továbbá az édesanyja halála után több mint egy évtizeddel kereste meg a követeléskezelőt a tartozás rendezése miatt, ráadásul szerinte a követelés már el is évült. A követeléskezelő az eljárás során kifejtette, hogy az, ha a hitelezői igényt a hagyatéki eljárás során nem jelenti be, az nem zárja ki a fennálló tartozás érvényesíthetőségét. A követelés elévülését ugyanakkor elismerte, bár megjegyezte, hogy az elévülés csupán annak bírósági úton történő érvényesíthetőségét befolyásolja. Végül a felek egyezséggel rendezték a jogvitájukat, a követeléskezelő lezárta az ügyletet, és eltekintett a tartozás megfizetésétől.

Fontos tehát szem előtt tartani, hogy ha a jogosult a követelését hagyatéki hitelezői igényként nem jelenti be, ettől az nem válik jogszerűtlenné, nem szűnik meg, vagyis később is követelhető.

Visszatérő probléma továbbá, amikor a hagyatéki eljárás során az örökösök egyezséget kötnek, és ennek során – az örökrészek ingyenes átengedése következtében – a teljes örökséget csak az egyik örökös szerzi meg. Jogvita abból adódhat ilyenkor, ha a hagyaték átadását követően – akár évek múltával – a bank vagy a követeléskezelő azoktól az örökösöktől (is) követeli a tartozást, akik az egyezség keretében örökségüket átengedték, úgymond nem kaptak semmit. Gyakran hivatkoznak arra a kérelmezők ilyen esetben, hogy „nem is örökölttem”, illetve „lemondtam az örökségről, miért nekem kéne fizetnem.”

Az ilyen egyezségek esetén ún. közbenső jogszerzés is történik, vagyis hiába engedi át az örökrészt az örökös, a tartozásért akkor is helyt kell állnia. Az egyik ilyen ügyben a kérelmező sérelmezte, hogy a bank rajta próbálja behajtani két követelését is, annak ellenére, hogy ő és a többi örököstárs egymással egyezséget kötött, ami alapján a vagyont csak az egyikőjük kapta meg. Az eljárás során a kérelmező a közbenső jogszerzést és annak jogkövetkezményeit elismerte, de mégis sérelmesnek tartotta helyzetét, hiszen – végső soron – ő semmit sem kapott az örökségből. A felek egyezséget kötöttek, amely a követelés egy kis részének megfizetésére vonatkozott.

Egy másik ügyben a kérelmező szintén egyezséget kötött örököstársával, aki így a hagyatékot törvényes öröklés és ingyenes engedményezés jogcímén, a kérelmező közbenső jogszerzésének megállapítása mellett megszerezte. A hagyaték részét képezte többek között egy ingatlan, amely az

örökgyó által felvett kölcsön fedezete volt. A bank ezt követően a kérelmezőtől követelte a tartozás megfizetését, mivel a kérelmező nem utasította vissza az örökséget és örökösként felelősséggel tartozik a hagyatéki tartozásokért. Az ügyben végrehajtási eljárás is indult a kérelmezővel szemben, míg az az örökös, aki végső soron az ingatlant megszerezte, elzárkózott a tartozás rendezésétől. A felek a meghallgatáson egyeztetni tudták álláspontjaikat, ennek során a pénzügyi szolgáltató attól tette függővé a végrehajtási eljárás szüneteltetését, ha az örökösrel is el tudnak indulni az érdemi egyeztetések a tartozás megfizetéséről.

Ezek az esetek is rámutatnak arra, hogy nagy jelentősége van a hagyatéki eljárás során tett nyilatkozatoknak. A köztudatban elterjedtekkel ellentétben így ha valaki egyáltalán nem szeretne örökölni (sem vagyont, sem tartozást) akkor egyezség helyett vissza kell utasítania az örökséget. Érdemes tehát egyedileg végiggondolni, hogy két megoldás közül melyik a megfelelőbb az örökségnek a többi örökösrel való rendezésére.

Előfordul, hogy az örökök nem a tartozásért való helyállásukat, hanem annak összegét - például az örökgyó halála után felhalmozódott kamattartozás összegét - sérelmezik a PBT-nél. Egy esetben azzal fordult ide egy kérelmező, hogy az elhunyt férjnek több személyi kölcsönszerződés miatt nagy összegű, magas kamatozású hiteltartozása maradt fenn, amelyet az elhúzódó hagyatéki eljárás jelentősen megnövelt. Az elhalálozás időpontjában fennálló tartozást családi segítséggel ugyan visszafizette, a hitelek terhelő hatalmas kamatok azonban nem tudta elfogadni. Bár ez az ügy a felek egyezségével zárult, volt olyan eset is, ahol egyezség hiányában, a kérelem megalapozatlansága miatt a PBT-nek meg kellett szüntetnie az eljárást. A bírói gyakorlat szerint az örökgyó által kötött kölcsönszerződésből eredő jogok és kötelezettségek egészben szállnak át az örökösre, ezért az örökös az eredeti kölcsönszerződésben kikötött kamatokkal tartozik késelem esetén és az örökgyó által vállalt egyéb terhek is rá hárulnak. Az örökök tehát nem a halál, hanem a megfizetés napján fennálló követeléssel tartoznak a banknak. Lehetőség van azonban arra, hogy a hitelszámlán fennálló tartozás csökkentése vagy akár a teljes megfizetése érdekében az örökgyó közeli hozzátartozója, a hagyatéki eljárás lefolytatásáig befizetést teljesítsen. Az adott banknak az örökgyó közeli hozzátartozója írásbeli kérelme esetén már a hagyatéki eljárás vége előtt tájékoztatást kell nyújtania a tartozásról, az esedékes havi törlesztőrészletről, a törlesztésre szolgáló számlaszámáról, valamint a hátralévő futamidőről. Ezen adatok birtokában tehát az örökgyó közeli hozzátartozója (pl. a részletek teljesítésével) elkerülheti a tartozás jelentős megnövekedését. Több kérelmező viszont arról panaszkodott az eljárások során, hogy az örökgyó halála után felkeresték ugyan a bankfiókot, és szerették volna törleszteni a kölcsönt, de azt a tájékoztatást kapták az ügyintézőktől, hogy semmilyen információval nem szolgálhatnak, míg be nem mutatják a jogerős hagyatékátadó végzést. Amennyiben ezt tapasztalják, akkor minden esetben írásban kérik a fenti adatokat.

Az örökgyó szerződéséhez esetlegesen kapcsolódó hitelfedezeti biztosítással kapcsolatban is célszerű minél előbb intézkedni. A hitelfedezeti biztosítás lényege, hogy a biztosító kifizeti a biztosítási esemény (pl. az elhalálozás) bekövetkeztekor fennálló tartozást az elhunyt helyett.

A PBT elé került egyik ügyben a kérelmező, mint örökös már a hagyatékátadó végzés meghozatalát megelőzően megkereste mind a bankot, mind a biztosítót a hitelfedezeti biztosítás érvényesítése érdekében. A biztosító ugyan teljesített, azonban az általa megfizetett összeg nem volt elegendő a bank által nyilvántartott tartozásra. Emiatt a felek között a fennmaradó tartozás kapcsán jogvita alakult ki. A bank, majd a követelés engedményezését követően a követeléskezelő, a fennmaradó – és az évek alatt jelentősen megnövekedett – tartozás megfizetésére szólította fel a kérelmezőt, mint az elhunyt adós örökösét, míg az a tartozás törlesztését és az ügylet lezárását kérte a PBT-től. Határozatában a testület kötelezte a követeléskezelőt az ügylet lezárására, és megállapította, hogy a bank nem megfelelően járt el – többek között – az elhalálozást követő törlesztő-részletek,

valamint kényszerhitel-kamatok felszámítása kapcsán. A biztosítótól beérkezett összeg ugyanis meghaladta a szerződésnek megfelelő tartozás teljes összegét, így az örökös kérelme megalapozott volt. A követeléskezelő a kötelezésben foglaltakat teljesítette, így a PBT kevesebb mint 4 hónapos eljárása egy bő 10 éves jogvitára tett pontot.

Volt olyan eset is a PBT előtt, ahol a jogvita a felek között abból származott, hogy a kérelmező az általa örökölt ingatlant nem a hagyatékátadó végzésben szereplő összegért, hanem annál magasabb áron értékesítette, s e vételárból egyenlítette ki az örökölt jelzáloghitel tartozását. Az örökös kifogása az volt, hogy a jelzáloghitel kapcsán érintett követeléskezelő nem a hagyatékátadó végzésben rögzített összeget, hanem a fedezeti ingatlanért ténylegesen kapott vételárat vette figyelembe a tartozás rendezéséről történő megállapodás során. A PBT szerint itt az örökös kérelme megalapozatlan volt. Bár a Polgári Törvénykönyv alapján az örökös elsődlegesen a hagyatéki tartozásokért a hagyaték tárgyaival és azok hasznaival felel a hitelezőknek, ha viszont a hagyatéki vagyontárgy már nincs az örökös birtokában, akkor annak értéke erejéig felel a tartozásért. Ez pedig az értékesítés időpontja szerinti összeg (vagyis a ténylegesen kapott vételár) volt, nem pedig a hagyatékátadó végzésben szereplő érték.

Mindenképp érdemes tehát kellő körültekintéssel eljárni az örökölt tartozásoknál, legyen szó akár egy évvel később felbukkanó követelésről, vagy egy, a hagyatéki eljárás során jelentősen megnövekedett tartozásról. Minél hamarabb foglalkozik az örökös az örökölt tartozással, minél előbb nyújtja be panaszát, vagy kezdi el az egyeztetést a pénzügyi szolgáltatóval, annál könnyebben rendezhető a helyzet. Amennyiben pedig nem ért egyet a bankkal vagy a követeléskezelővel, akkor sem a bírósági út az egyetlen lehetőség, hiszen a békéltető eljárás során a felek ingyenesen, érdemben és személyesen egyeztethetik álláspontjaikat, lehetőséget teremtve a megegyezésre.

**A szerzők az MNB-n belül működő Pénzügyi Békéltető Testület tagjai*

„Szerkesztett formában megjelent az Index.hu portálon 2021. október 27-én.”